

Bijlage B bij Mededeling GMO 2023-4

**Richtlijnen voor de accountantscontrole
van de aanvragen tot gedeeltelijke betalingen 2023**
(artikel 194 Regeling uitvoering GMO groenten en fruit 2018)

1. Inleiding en doel

Een producentenorganisatie kan in het kader van de Europese regeling Gemeenschappelijke Marktordening voor groenten en fruit (GMO)¹ en op grond van de nationale Regeling 2018² een aanvraag tot gedeeltelijke betaling indienen bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Gedurende het jaar 2023 kan een producentenorganisatie die een operationeel programma ten uitvoer brengt op vastgestelde data een aanvraag indienen voor de reeds bestede bedragen.

De Regeling 2018³ bepaalt dat de externe accountant⁴ een controleverklaring verstrekt volgens een door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit vastgesteld model. Dit model is opgenomen in hoofdstuk 8 van deze richtlijnen. Om de verklaring te verstrekken voert de accountant ten minste de in deze richtlijnen voorgeschreven controles uit en neemt daarbij eveneens de in deze richtlijnen opgenomen voorschriften en bepalingen in acht.

Deze richtlijnen bevatten de voorschriften die de minister aan de accountantscontrole op de financiële rapportages 2023 verbindt. Het doel van de accountantscontrole is het verschaffen van een redelijke mate van zekerheid over de juistheid van de in de financiële rapportage en detailstaat opgenomen bedragen.

Deze richtlijnen zijn afgestemd met de Werkgroep Controleprotocollen (COPRO) van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA).

2. Controlemethode, tolerantie en controleverantwoording

De accountantscontrole moet worden verricht in overeenstemming met de Nederlands wet- en regelgeving. Er wordt van de accountant verwacht dat hij in zijn controle ook COS 240 (de verantwoordelijkheid van de accountant met betrekking tot fraude in het kader van een controle van de financiële overzichten) betreft.

De accountantscontrole richt zich op de in de financiële rapportage. Aan de financiële rapportage is andere informatie gevoegd in de vorm van een detailstaat. Van de accountant wordt verwacht dat hierop de werkzaamheden worden uitgevoerd conform standaard 720. Van de accountant worden ten aanzien van de fysieke levering van de prestatie geen fysieke controles verwacht. De accountant stelt wel vast dat de interne controleprocedures van de producentenorganisatie met betrekking tot de levering van prestaties die verantwoord worden in de financiële rapportage toereikend zijn. Deze beoordeling is immers een essentieel onderdeel van het geheel van de interne beheersing van de producentenorganisatie van de GMO-uitgaven.

Volgens richtsnoeren van de Commissie van de Europese Unie (EU) dient de materialiteit ten hoogste 2% van de verantwoording⁵ te bedragen bij een betrouwbaarheidsniveau van 95%. De accountant moet daarom met een betrouwbaarheid van 95% vaststellen dat het totaal aan fouten en onzekerheden in de verantwoording niet hoger is dan 2%. Het betreft hier een evaluatietolerantie waarbij fouten en onzekerheden in samenhang dienen te worden gezien. De door de accountant aangetroffen fouten dienen door de producentenorganisatie in de definitieve rapportage gecorrigeerd te worden. In geval van kleine individuele fouten tot € 100,- (bijvoorbeeld afrondingsverschillen) en indien de cumulatieve maximale grenswaarde van € 1.000,- aan kleine individuele fouten daarbij

---

¹ Verordening van het Europees Parlement en de Raad (EU) nr. 1308/2013, artikel 33 en 34 en Gedelegeerde verordening (EU) 2017/892 artikel 12.

² Regeling uitvoering GMO groenten en fruit 2018 (verder aangeduid als de Regeling 2018), artikel 194.

³ Artikel 194 van de Regeling 2018.

⁴ Zoals bedoeld in artikel 1 van de Regeling 2018.

⁵ Met verantwoording wordt bedoeld de financiële rapportage waarbij de omvangsbasis het totaalbedrag aan projectuitgaven is.

niet wordt overschreden, is geen correctie vereist. De accountant doet verslag van de in de controle aangetroffen fouten (verwerkte en niet verwerkte correcties) en eventuele onzekerheden in zijn accountantsverslag.

De EU vereist een gedetailleerd controleplan. Dit betekent concreet dat in het controleplan overeenkomstig COS 230 (Controledocumentatie) wordt aangegeven hoe de vereiste zekerheid door de accountant wordt verkregen. Van de accountant wordt verwacht dat hij het in het kader van deze controle relevante interne beheersingssysteem van de producentenorganisatie heeft beoordeeld. Daarbij wordt met name ook aandacht gegeven aan de (voor de accountant) onvervangbare interne controles. Van de accountant wordt niet verwacht dat hij voor de controle van de steunaanvraag controles uitvoert bij de aangesloten telers.

In een gedetailleerd controleplan beschrijft de accountant duidelijk:

1. hoe de accountant met een betrouwbaarheid van 95% de zekerheid zal verkrijgen dat afzonderlijk of gecumuleerd geen onzekerheden en fouten (afwijkingen) in de financiële rapportage bestaan die tezamen hoger zijn dan 2% van de omvangsbasis, zijnde het totaal aan projectuitgaven, de fouten en onzekerheden moeten in absolute zin worden beschouwd;
2. hoe de accountant de opzet van de Administratieve Organisatie/Interne Beheersing (AO/IB) van de producentenorganisatie met betrekking tot de steunaanvraag betreft in de controleaanpak. De accountant betreft daarin ook de voor de accountant onvervangbare interne controles;
3. hoe de accountant de opzet en het bestaan en de werking van de AO/IB van de producentenorganisatie met betrekking tot de uitgaven in het kader van het operationele programma gaat vaststellen indien en voor zover de accountant hierop steunt in het kader van de controle;
4. welke risico's op een materiële tekortkoming in de financiële rapportage bij de controle zijn onderkend, welke beheersingsmaatregelen de producentenorganisatie hiertegen heeft getroffen en hoe de accountant de werking van deze beheersingsmaatregelen zal controleren indien en voor zover de accountant hierop steunt in het kader van de controle;
5. en specifiek hoe de accountant beoordeelt op welke wijze de producentenorganisatie maatregelen heeft genomen om vast te stellen dat de geleverde goederen en diensten tegen marktconforme prijzen zijn gefactureerd. Bijvoorbeeld het opvragen van meerdere kostenbegrotingen (zoals offertes) en toetsen aan de offerteprocedure.

De accountant betreft in zijn controleplan ook de voorschriften uit Gedelegeerde verordening (EU) 2017/891, Uitvoeringsverordening (EU) 2017/892 en de Regeling 2018, overeenkomstig COS 230. De voor de accountant relevante financiële voorschriften zijn opgenomen in bijlage A van mededeling GMO 2023-4.

Indien de verantwoordingen zijn opgesteld door een accountantskantoor dan dient de verantwoordelijkheid hiervoor te zijn gedragen door een andere persoon dan de persoon die de verantwoordelijkheid voor de controle draagt, overeenkomstig de bepalingen van de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO).

3. Controle op de financiële rapportage van de producentenorganisatie

De accountant stelt vast dat:

- (i) de door RVO gevraagde gegevens in het Uitvoeringsplatform (UP) zijn opgenomen en dat de financiële rapportage (het declaratieoverzicht kwartaal, waarin ook het totale subsidiebedrag inclusief forfait staat) van deze webapplicatie juist is. De accountant is slechts verantwoordelijk voor de juistheid van de in de financiële rapportage gepresenteerde financiële gegevens, niet voor de verschilverklaring door de producentenorganisatie van het verschil tussen de begrote bedragen versus de gerealiseerde bedragen.
- (ii) er (cumulatief) niet meer uitgaven in de verantwoording zijn opgenomen, dan welke bij de door

- RVO afgegeven verleningsbeschikking(en) zijn goedgekeurd. Een gewaarmerkte uitdraai van 'financiële rapportage' uit het UP dient bij de controleverklaring te worden gevoegd.
- (iii) er geen bedragen zijn opgenomen die gedurende het uitvoeringsjaar bij een eerdere kwartaalaanvraag zijn afgekeurd door RVO.
  - (iv) bij de verantwoording van de producentenorganisatie een specificatie is gevoegd voor ieder van de posten personeel, duurzame goederen, huur&lease en overige kosten. Hiertoe is een detailstaat ter beschikking gesteld. Ook deze detailstaat dient door de accountant te worden gewaarmerkt.
  - (v) de financiële voorschriften uit bijlage A van mededeling GMO 2023-4 in acht zijn genomen. Indien van die bepalingen is afgeweken door de producentenorganisatie, dan dient schriftelijke toestemming hiervoor verleend te zijn door RVO. In het verleden goedgekeurde wijzigingen worden niet automatisch naar het jaar 2023 verlengd. Deze dienen daarom wederom schriftelijk aan RVO te zijn voorgelegd en goedgekeurd.
  - (vi) voor de acties waarvoor forfaitaire standaardtarieven zijn, het bewijs van uitvoering van de acties is geleverd bijvoorbeeld door middel van facturen in de administratie van de producentenorganisatie waaruit de leveringsdatum blijkt, of uit ander bewijsmateriaal zoals leveringsbonnen;
  - (vii) er voor in de financiële rapportage opgenomen activiteiten en uitgaven direct, noch indirect overlappende financiering uit uniale dan wel nationale bron is/wordt ontvangen, blijkens analyse van de activiteiten om te bezien of er potentieel bijdragen voor kunnen zijn, een bevestiging door gecontroleerde en zo nodig gegevensgerichte werkzaamheden op opbrengsten.
  - (viii) dat prijzen marktconform zijn. Bijvoorbeeld door middel van toezien dat de prijzen en hoeveelheden aan andere marktpartijen zijn gecontroleerd door de producentenorganisatie. Dit kan onder andere door toetsing aan meerdere onderling te vergelijken kostenbegrotingen (zoals offertes), internetbronnen, branchegegevens.

Alle in deze richtlijnen met betrekking tot de controle van de financiële rapportage genoemde punten komen expliciet in het controle- en werkprogramma van de accountant aan de orde en de afdoening van ieder punt is zichtbaar in het dossier opgenomen.

In geval van geconstateerde fouten en onzekerheden bij gebruik van steekproeven of deelwaarnemingen moet de accountant vastleggen op welke wijze hij voldoende en geschikte controlezekerheid heeft verkregen dat de gevonden fouten en onzekerheden niet vaker voorkomen in de niet onderzochte posten.

4. Accountantsrapportage

Bovenstaande controle dient te resulteren in een controleverklaring. Als bijlagen worden de volgende door de accountant gewaarmerkte documenten, die in de controle zijn betrokken, bijgevoegd:

- het door de producentenorganisatie opgestelde 'declaratieoverzicht kwartaal',
- de door producentenorganisatie opgestelde detailstaat.

Het door de minister vastgestelde model voor de controleverklaring is opgenomen in hoofdstuk 8 van deze richtlijnen. Afwijken van deze modelverklaring is slechts mogelijk na schriftelijke toestemming van RVO. In een dergelijk geval dient in ieder geval expliciet naar deze richtlijnen te worden verwezen.

De resultaten van de controles dienen tevens te worden beschreven in een accountantsverslag. Dit verslag omvat in ieder geval de volgende onderwerpen:

1. De in paragraaf 2 (controlemethode, tolerantie en controleverantwoording) en paragraaf 3 (controle op de financiële rapportage) genoemde punten:
  - de uitgevoerde werkzaamheden zoals beschreven in het controleplan. Indien is afgeweken van het controleplan dan dient de reden daarvan opgenomen te worden.
  - de uitkomsten van de werkzaamheden, zoals beschreven in het controleplan.

- het bedrag van de aangevraagde subsidie waar de controle op gericht is.
- 2. De door de accountant geconstateerde fouten (verwerkte en niet verwerkte correcties) en onzekerheden in de door de producentenorganisatie voorgelegde te controleren verantwoordingen. Dus ook de door de accountant geconstateerde fouten die in de definitieve financiële rapportage zijn gecorrigeerd.
- 3. De uitgevoerde werkzaamheden voor het vaststellen dat voor de in de financiële rapportage opgenomen uitgaven geen andere uniale of andere steun of subsidie is ontvangen, blijkens analyse van activiteiten om te bezien of er potentieel bijdragen voor kunnen zijn, een bevestiging door gecontroleerde en zo nodig gegevensgerichte werkzaamheden op opbrengsten.
- 4. Overige geconstateerde bijzonderheden alsmede een toelichting op de door de producentenorganisatie in de verantwoording toegepaste schattingen.
- 5. De werkzaamheden die de accountant heeft verricht en de bevindingen die zijn gedaan bij de controle dat de prijzen marktconform tot stand zijn gekomen.

De controleverklaring moet gelijktijdig met het accountantsverslag en de door de accountant gewaarmerkte documenten bij RVO worden ingediend. De van toepassing zijnde uiterlijke data zijn opgenomen in de mededeling GMO 2023-4.

5. Documentatie en archivering

De door de accountant uitgevoerde controles en de daarbij behorende documenten van de accountant zelf (zoals minimaal het controleplan, controleprogramma, werkprogramma's, accountantsverslag, opgestelde cijferanalyses) evenals alle van de producentenorganisatie afkomstige documenten die daarbij gebruikt zijn (dan wel de unieke identificatie ervan) dienen overzichtelijk gedocumenteerd te worden gearchiveerd, een en ander overeenkomstig de bepalingen van COS 230.

Deze controledossiers dienen te worden bewaard gedurende de in Uitvoeringsverordening (EU) nr. 908/2014 vastgestelde termijnen. De minister behoudt zich het recht voor om deze controledossiers in het kader van zijn controles te (laten) reviewen. Daarnaast dienen deze dossiers ook beschikbaar te zijn voor controles door de diensten van de Europese Commissie, de Europese en/of Algemene Rekenkamer, of instanties die namens deze organen controleren.

6. Vrijwaring

Een goedkeurende controleverklaring van een externe accountant houdt niet in dat de betreffende producentenorganisatie is gevrijwaard van verdere controles, terugvorderingen en/of verminderingen van de steun. Ook het niet voldoen door de accountant aan deze richtlijnen kan tot toepassing van de artikelen 61, 67 en 76 van Verordening (EU) 2017/891 en deel 8 van de Regeling 2018 leiden. Dit kan onder andere het (extra) verlagen van steun tot gevolg hebben.

7. Communicatie

Van deze richtlijnen kan alleen na schriftelijke toestemming worden afgeweken. In het verleden verleende toestemmingen en gemaakte afspraken worden niet automatisch verlengd. Deze dienen opnieuw schriftelijk te worden voorgelegd. Ook vragen dienen schriftelijk te worden voorgelegd.

8. CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het bestuur van <naam producentenorganisatie>

Afgegeven ten behoeve van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Ons oordeel

Wij hebben de bijgaande, door ons gewaarmerkte financiële rapportage ad. EUR <steunbedrag, inclusief forfait> over de periode <periode> in het kader van de gemeenschappelijke marktordening groenten en fruit (Verordeningen (EU) nrs. 1308/2013, 2017/891 en 2017/892) (hierna: financiële rapportage) van <naam producentenorganisatie> te <vestigingsplaats> gecontroleerd.

Naar ons oordeel is de financiële rapportage over de periode <periode> van <naam producentenorganisatie> in alle van materieel belang zijnde aspecten juist opgesteld in overeenstemming met Verordeningen (EU) nrs. 1308/2013, 2017/891, 2017/892 en de Regeling uitvoering GMO groenten en fruit 2018.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en de door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit vastgestelde Richtlijnen voor de accountantscontrole van de aanvragen tot gedeeltelijke betalingen 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de financiële rapportage.'

Wij zijn onafhankelijk van <naam producentenorganisatie> zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Beperking in gebruik en verspreidingskring

De financiële rapportage is opgesteld ten behoeve van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit met als doel <naam producentenorganisatie> in staat te stellen te voldoen aan Verordeningen (EU) nrs. 1308/2013, 2017/891 en 2017/892, de Regeling uitvoering GMO groenten en fruit 2018. Hierdoor is de financiële rapportage mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden.

Onze controleverklaring is derhalve uitsluitend bestemd voor <naam producentenorganisatie> en de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aanlegenschap.

Andere informatie

Andere informatie is toegevoegd aan de financiële rapportage en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de overige historische financiële informatie.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie waaronder de verschilverklaring voor begrote bedragen versus gerealiseerde bedragen en de detailstaat in overeenstemming met de voorschriften in mededeling GMO 2023-2 OP's-format en instructies detailstaat 2023.

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de financiële rapportage

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de financiële rapportage in overeenstemming met Verordeningen (EU) nrs. 1308/2013, 2017/891, 2017/892 en de Regeling uitvoering GMO groenten en fruit 2018. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van de financiële rapportage mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de financiële rapportage

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de steunaanvraag nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit vastgestelde Richtlijnen voor de accountantscontrole van de aanvragen tot gedeeltelijke betalingen 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder meer uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de financiële rapportage, afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor het opstellen van de financiële rapportage en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de financiële rapportage staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de financiële rapportage en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de financiële rapportage de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergeeft.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

<plaats>, <datum>
<accountantsorganisatie>
<handtekening accountant>
<naam accountant>

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Bijlage:

- Gewaarmerkte financiële rapportage
- Gewaarmerkte detailstaat
- Gewaarmerkt accountantsverslag